Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS 2012 m. kovo 1 d.*

„Direktyvos 91/439/EEB ir 2006/126/EB — Abipusis vairuotojo pažymėjimų pripažinimas — Valstybės narės atsisakymas pripažinti kitoje valstybėje narėje asmeniui, neatitinkančiam fizinių ir psichinių vairavimo reikalavimų pagal pirmosios valstybės teisės aktus, išduoto vairuotojo pažymėjimo galiojimą“

Byloje C-467/10

dėl *Landgericht Gießen* (Vokietija) 2010 m. rugsėjo 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Tesimas gavo 2010 m. rugsėjo 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš

Baris Akyüz

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues, teisėjai U. Lõhmus, A. Rosas (pranešėjas), A. Ó Caoimh ir A. Arabadjiev,

generalinė advokatė V. Trstenjak,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. spalio 26 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— B. Akyüz, atstovaujamo *Rechtsanwalt* J. Häller,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir N. Graf Vitzthum,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Varone,

— Europos Komisijos, atstovaujamos G. Braun ir N. Yerrell,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1991 m. liepos 29 d. Tarybos direktyvos 91/439/EEB dėl vairuotojo pažymėjimų (OL L 237, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 1 t., p. 317) 1 straipsnio 2 dalies ir 8 straipsnio 2 ir 4 dalių bei 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/126/EB dėl vairuotojo pažymėjimų (OL L 403, p. 18) 2 straipsnio 1 dalies ir 11 straipsnio 4 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą prieš Vokietijos pilietį B. Akyüz, nes jis 2008 m. gruodžio 5 d. ir 2009 m. kovo 1 d. Vokietijos teritorijoje vairavo transporto priemonę neturėdamas reikalaujamo vairuotojo pažymėjimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

Direktyva 91/439

3 Direktyvos 91/439 pirmoje konstatuojamoje dalyje nustatyta:

„kadangi, siekiant bendrosios transporto politikos tikslų ir norint gerinti kelių eismo saugumą bei palengvinti asmenų, apsigyvenančių ne toje valstybėje narėje, kurioje jie yra išlaikę vairavimo egzaminą, judėjimą, yra pageidautina, kad būtų įvestas Bendrijos pavyzdžio nacionalinis vairuotojo pažymėjimas, kurį tarpusavyje pripažintų visos valstybės narės be jokių įpareigojimų pažymėjimą keisti.“

4 Pagal Direktyvos 91/439 ketvirtą konstatuojamąją dalį, siekiant stiprinti kelių eismo saugumą, reikia nustatyti minimalius vairuotojo pažymėjimo išdavimo reikalavimus.

5 Pagal šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalį „valstybių narių išduoti vairuotojo pažymėjimai yra abipusiai pripažįstami“.

6 Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„1. Vairuotojo pažymėjimai, be to, yra išduodami tik kandidatams į vairuotojus:

a) kurie yra išlaikę įgūdžių ir elgsenos patikrinimo egzaminą bei teorinį egzaminą ir atitinka medicininius reikalavimus pagal antrojo ir trečiojo priedų nuostatas;

b) kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra pažymėjimą išduodančiosios valstybės narės teritorijoje arba kurie gali pateikti įrodymų, kad jie yra ten studijavę bent šešis mėnesius.“

7 Tos pačios direktyvos 8 straipsnio 2 ir 4 dalyse numatyta:

„2. Laikydamasi baudžiamųjų ir policijos įstatymų teritoriškumo principo, valstybė narė, kurioje yra nuolatinė gyvenamoji vieta, gali taikyti nacionalines teisės vairuoti apribojimo, sustabdymo, atėmimo ar panaikinimo nuostatas kitos valstybės narės išduoto vairuotojo pažymėjimo savininkui ir, jeigu reikia, pakeisti vairuotojo pažymėjimą.

<…>

4. Valstybė narė gali atsisakyti pripažinti galiojančiu kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą asmeniui, kuriam ankstesnės valstybės teritorijoje taikoma viena iš 2 dalyje nurodytų priemonių.

Valstybė narė taip pat gali atsisakyti išduoti vairuotojo pažymėjimą kandidatui į vairuotojus, kuriam tokia priemonė taikoma kitoje valstybėje narėje.“

Direktyva 2006/126

8 Pagal Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 dalį „valstybių narių išduodami vairuotojo pažymėjimai yra tarpusavyje pripažįstami“.

9 Šios direktyvos 7 straipsnio 1 ir 5 dalyse nustatyta:

„1. Vairuotojo pažymėjimai yra išduodami tik tiems kandidatams į vairuotojus, kurie:

a) išlaikė įgūdžių ir elgsenos patikrinimo bei teorijos egzaminus ir atitinka medicininius reikalavimus pagal II ir III priedų nuostatas;

<…>

e) turi įprastinę gyvenamąją vietą pažymėjimą išduodančiosios valstybės narės teritorijoje arba gali pateikti įrodymų, kad jie ten studijuoja bent šešis mėnesius.

<…>

5. <…>

Nepažeisdamos 2 straipsnio, vairuotojo pažymėjimą išduodančios valstybės narės išsamiai tikrina, siekdamos užtikrinti, kad asmuo atitinka šio straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus bei nacionalines nuostatas dėl teisės vairuoti panaikinimo arba atėmimo, jeigu nustatoma, kad vairuotojo pažymėjimas buvo išduotas nesilaikant reikalavimų.“

10 Direktyvos 2006/126 11 straipsnio 4 dalis suformuluota taip:

„Valstybė narė atsisako išduoti vairuotojo pažymėjimą pareiškėjui, kurio vairuotojo pažymėjimo galiojimas yra apribotas, sustabdytas arba atimtas kitoje valstybėje narėje.

Valstybė narė atsisako pripažinti galiojančiu kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą asmeniui, kurio vairuotojo pažymėjimo galiojimas yra apribotas, sustabdytas ar atimtas ankstesnės valstybės teritorijoje.

Valstybė narė taip pat gali atsisakyti išduoti vairuotojo pažymėjimą pareiškėjui, kurio vairuotojo pažymėjimas yra panaikintas kitoje valstybėje narėje.“

11 Šios direktyvos 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Ne vėliau kaip iki 2011 m. sausio 19 d. valstybės narės priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie įgyvendina 1 straipsnio 1 dalį, 3 straipsnį, 4 straipsnio 1, 2, 3 dalis ir 4 dalies b–k punktus, 6 straipsnio 1 dalį, 2 dalies a, c, d ir e punktus, 7 straipsnio 1 dalies b, c ir d punktus ir 2, 3 bei 5 dalis, 8 straipsnį, 10 straipsnį, 13 straipsnį, 14 straipsnį, 15 straipsnį bei I priedo 2 punktą, II priedo 5.2 punktą dėl A1, A2 ir A kategorijų, IV, V bei VI priedus. Jos nedelsdamos praneša Komisijai tų nuostatų tekstus.

2. Tas nuostatas jos taiko nuo 2013 m. sausio 19 d.“

12 Tos pačios direktyvos 17 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Direktyva 91/439/EEB panaikinama nuo 2013 m. sausio 19 d. nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų dėl VII priedo B dalyje nurodytų direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminų.“

13 Direktyvos 2006/126 18 straipsnyje nustatyta:

„Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2 straipsnio 1 dalis, 5 straipsnis, 6 straipsnio 2 dalies b punktas, 7 straipsnio 1 dalies a punktas, 9 straipsnis, 11 straipsnio 1, 3, 4, 5 ir 6 dalys, 12 straipsnis bei I, II ir III priedai taikomi nuo 2009 m. sausio 19 d.“

Nacionalinės teisės aktai

14 Iki 2009 m. sausio 15 d. galiojusios redakcijos 1998 m. rugpjūčio 18 d. Nutarimo dėl leidimo asmenims dalyvauti kelių eisme (Nutarimas dėl vairuotojo pažymėjimo) (*Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr* (*Fahrerlaubnis-Verordnung*), *BGBl*. 1998 I, p. 2214), toliau – *FeV*) 28 straipsnio 1, 4 ir 5 dalyse nustatyta:

„1. Galiojančio (Europos Sąjungos) ar (Europos ekonominės erdvės (EEE)) vairuotojo pažymėjimo savininkai, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta, kaip ji suprantama pagal 7 straipsnio 1 arba 2 dalį, yra Vokietijos Federacinėje Respublikoje, gali – išskyrus 2–4 dalyse numatytus apribojimus – vairuoti transporto priemonę šioje valstybėje atsižvelgiant į jiems suteiktas teises. Į su užsienyje išduotu vairuotojo pažymėjimu susijusias sąlygas turi būti atsižvelgiama ir Vokietijoje. Šio nutarimo nuostatos taikomos šiems vairuotojų pažymėjimams, jeigu nenustatyta kitaip.

<…>

4. 1 dalyje nurodytas leidimas netaikomas (Sąjungos) arba EEE vairuotojo pažymėjimo savininkams:

1) kurie turi tik mokinio vairuotojo pažymėjimą arba kitokį laikiną vairuotojo pažymėjimą;

2) kurių nuolatinė gyvenamoji vieta pažymėjimo išdavimo momentu buvo Vokietijoje, nebent jie įgijo vairuotojo pažymėjimą būdami moksleiviai ar studentai, kaip jie suprantami pagal 7 straipsnio 2 dalį, ir gyvendami šalyje ne trumpiau kaip šešis mėnesius;

3) kurių vairuotojų pažymėjimai Vokietijoje teismo buvo laikinai arba visam laikui atimti, arba administracinės institucijos atimti vykdant sprendimą nedelsiant arba įsigaliojus sprendimui; kuriems įsigaliojusiu sprendimu buvo atsisakyta išduoti vairuotojo pažymėjimą arba iš kurių vairuotojo pažymėjimas nebuvo atimtas tik dėl to, kad tuo metu jie jo atsisakė;

4) kuriems įsiteisėjusiu teismo sprendimu negali būti išduotas vairuotojo pažymėjimas; arba

5) jeigu jiems Vokietijoje, šalyje, kur išduotas vairuotojo pažymėjimas, ar šalyje, kur jie nuolat gyvena, uždrausta vairuoti arba jų vairuotojo pažymėjimas konfiskuotas, areštuotas arba sulaikytas pagal Vokietijos baudžiamojo proceso kodekso 94 straipsnį.

5. Teisė naudotis (Sąjungos) arba EEE vairuotojo pažymėjimu Vokietijoje, priėmus vieną iš 4 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytų sprendimų, suteikiama pateikus prašymą, jeigu nebėra atėmimą ar draudimą prašyti suteikti teisę vairuoti pateisinančių pagrindų. (*FeV*) 20 straipsnio 1 ir 5 dalys taikomos atitinkamai.“

15 *FeV* su pakeitimais, padarytais 2009 m. sausio 7 d. nutarimu (*BGBl*. 2009 I, p. 29), 28 straipsnio 1, 4 ir 5 dalimis siekiama perkelti Direktyvos 2006/126 11 straipsnio 4 dalį į Vokietijos teisę. Šiuo metu minėtos 4 ir 5 dalys suformuluotos taip:

„4. 1 dalyje nurodytas leidimas netaikomas (Sąjungos) arba EEE vairuotojo pažymėjimo savininkams:

<…>

2) kurių įprasta gyvenamoji vieta, remiantis vairuotojo pažymėjime nurodytais arba pažymėjimą išdavusios valstybės pateiktais neginčytinais duomenimis, pažymėjimo išdavimo momentu buvo Vokietijoje, nebent jie įgijo vairuotojo pažymėjimą būdami moksleiviai ar studentai, kaip jie suprantami pagal 7 straipsnio 2 dalį, ir gyvendami šalyje ne trumpiau kaip šešis mėnesius;

3) kurių vairuotojų pažymėjimai Vokietijoje teismo buvo laikinai arba visam laikui atimti, arba administracinės institucijos atimti vykdant sprendimą nedelsiant arba įsigaliojus sprendimui; kuriems įsigaliojusiu sprendimu buvo atsisakyta išduoti vairuotojo pažymėjimą arba iš kurių vairuotojo pažymėjimas nebuvo atimtas tik dėl to, kad tuo metu jie jo atsisakė.

<…>

Pirmo sakinio 2 ir 3 punktuose nurodytais atvejais įstaiga gali priimti administracinį aktą dėl teisės vairuoti neturėjimo. Pirmo sakinio 3 ir 4 punktai taikomi tik tada, kai juose minimos priemonės įtrauktos į centrinį eismo registrą ir nepanaikintos pagal Kelių eismo įstatymo (*Straßenverkehrsgesetz*) 29 straipsnį.

5. Teisė naudotis (Sąjungos) arba EEE vairuotojo pažymėjimu Vokietijoje, priėmus vieną iš 4 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytų sprendimų, suteikiama pateikus prašymą, jeigu nebėra atėmimą ar draudimą prašyti suteikti teisę vairuoti pateisinančių pagrindų. 4 dalies 3 sakinys ir 20 straipsnio 1 ir 5 dalys taikomos atitinkamai.“

16 Kelių eismo įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta:

„1. Laisvės atėmimu iki vienų metų arba pinigine bauda baudžiamas asmuo, kuris:

1) vairuoja motorinę transporto priemonę neturėdamas tam reikalaujamo vairuotojo pažymėjimo;

<...>“

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

17 1989 m. gimęs B. Akyüz 2004–2008 m. ne kartą teistas už kūno sužalojimą, vairavimą neturint vairuotojo pažymėjimo, už grupės asmenų įvykdytą sunkų plėšimą bei už grasinimą ir įžeidimą.

18 2008 m. kovo 4 d. B. Akyüz *Landrat des Wetteraukreises* (Veterau rajono administracija, toliau – *Landrat*) pateikė prašymą išduoti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą. 2008 m. birželio 12 d. rašte *Landrat* vairuotojo pažymėjimo išdavimą susiejo su pareiškėjui palankios medicininės psichologinės išvados pateikimu. Reikalaujama ekspertizė pareiškėjui buvo atlikta. Ekspertas 2008 m. rugsėjo 8 d. ekspertizėje padarė išvadą, kad B. Akyüz neatitinka fizinių ir psichinių saugaus 1 grupės motorinių transporto priemonių (B, L, M, S kategorijos) vairavimo viešuose keliuose reikalavimų. Anot eksperto, pareiškėjas turi didelį polinkį į agresiją.

19 Įsigaliojusiu 2008 m. rugsėjo 10 d. sprendimu *Landrat* atmetė prašymą išduoti vairuotojo pažymėjimą, nes nusprendė, jog B. Akyüz neatitinka fizinių ir psichinių reikalavimų, kad galėtų saugiai vairuoti motorinę transporto priemonę.

20 2008 m. lapkričio 24 d. B. Akyüz Dečine (Čekijos Respublika) įgijo vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti B kategorijos transporto priemones. Remiantis Vokietijos ambasados Prahoje pateiktais duomenimis, kompetentinga užsieniečių registracijos įstaiga ir Dečino policija negali nustatyti, ar B. Akyüz tuo metu gyveno Čekijos Respublikoje. Pagal 2009 m. spalio 6 d. ambasados pranešimą užsieniečių registracijos įstaiga turi tik deklaraciją laikotarpiu nuo 2009 m. birželio 1 d. iki gruodžio 1 d. Čekiškas vairuotojo pažymėjimas B. Akyüz išduotas 2009 m. birželio 8 d. Dečine. Tačiau, remiantis šio vairuotojo pažymėjimo kopija, pirmą kartą pažymėjimas išduotas 2008 m. lapkričio 24 d.

21 Vokietijos valdžios institucijos nustatė, kad B. Akyüz vairavo motorines transporto priemones Vokietijoje 2008 m. gruodžio 5 d. ir 2009 m. kovo 1 d.

22 2009 m. gruodžio 17 d. nuosprendžiu *Amtsgericht Friedberg*, veikęs kaip *Jugendschöffengericht* (jaunimo bylas nagrinėjantis prisiekusiųjų teismas) pripažino B. Akyüz kaltu dėl vairavimo neturint vairuotojo pažymėjimo abiem minėtais atvejais.

23 B. Akyüz dėl šio nuosprendžio pateikė apeliacinį skundą *Landgericht Gießen*.

24 Kadangi nebuvo tikras, ar Vokietijos valdžios institucijos privalo pripažinti Čekijos kompetentingų įstaigų B. Akyüz išduotą vairuotojo pažymėjimą, kai Vokietijos Federacinės Respublikos valdžios institucijos iš šio asmens neatėmė vairuotojo pažymėjimo, bet šioje valstybėje narėje tik atsisakyta išduoti jam vairuotojo pažymėjimą, *Landgericht Gießen* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„Ar

a) <…> Direktyvos 91/439 <…> 1 straipsnio 2 dalis ir 8 straipsnio 2 ir 4 dalys,

b) <…> Direktyvos 2006/126 <…> 2 straipsnio 1 dalis ir 11 straipsnio 4 dalis

turi būti aiškinamos taip:

1) kad jomis valstybei narei (priimančiajai valstybei) draudžiama atsisakyti savo teritorijoje pripažinti kitoje valstybėje narėje (pažymėjimą išdavusioje valstybėje) išduotą vairuotojo pažymėjimą, jei vairuotojo pažymėjimas jį išdavusioje valstybėje įgytas po to, kai atsisakyta jį išduoti priimančiojoje valstybėje, nes nebuvo įvykdyti visi fiziniai ir psichiniai saugaus motorinės transporto priemonės vairavimo reikalavimai;

2) atsakius teigiamai: kad jomis valstybei narei (priimančiajai valstybei) draudžiama atsisakyti savo teritorijoje pripažinti kitoje valstybėje narėje (pažymėjimą išdavusioje valstybėje) išduotą vairuotojo pažymėjimą, kai vairuotojo pažymėjimas jį išdavusioje valstybėje įgytas po to, kai atsisakyta jį išduoti priimančiojoje valstybėje, nes nebuvo įvykdyti visi fiziniai ir psichiniai saugaus motorinės transporto priemonės vairavimo reikalavimai *ir* dėl vairuotojo pažymėjime pateiktų duomenų, kitokios išdavimo valstybėje įrašytos neabejotinos informacijos arba dėl kitokių neabejotinų duomenų, ypač bet kokių duomenų apie vairuotojo pažymėjimo savininką ar kitokios patikimos priimančiosios valstybės informacijos, konstatuojama, kad pažeista gyvenamosios vietos sąlyga, numatyta Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalies b punkte ir Direktyvos 2006/126 7 straipsnio 1 dalies e punkte;

— jei nepakanka kitų neabejotinų duomenų, ypač bet kokių duomenų apie vairuotojo pažymėjimo savininką ar kitokios patikimos priimančiosios valstybės informacijos: ar pagal Teisingumo Teismo praktiką informacija laikoma gauta iš pažymėjimą išdavusios valstybės ir tokiu atveju, kai ji perduota ne tiesiogiai, o per trečiuosius asmenis, būtent priimančiosios valstybės ambasadą pažymėjimą išdavusioje valstybėje;

3) kad jomis valstybei narei (priimančiajai valstybei) draudžiama atsisakyti savo teritorijoje pripažinti kitoje valstybėje narėje (pažymėjimą išdavusioje valstybėje) išduotą vairuotojo pažymėjimą tokiu atveju, kai nors formalūs reikalavimai vairuotojo pažymėjimui gauti pažymėjimą išdavusioje valstybėje įvykdyti, konstatuojama, kad atvykimo tikslas buvo tik gauti vairuotojo pažymėjimą ir nebuvo jokių kitų Sąjungos teisės, būtent SESV numatytų pagrindinių laisvių ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos bei Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos saugomų tikslų (vairuotojo pažymėjimų „turizmas“)?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

25 Visų pirma konstatuotina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai pateikti dėl Direktyvos 91/349 ir Direktyvos 2006/126, kuria panaikinta pirmoji direktyva, nuostatų išaiškinimo.

26 Taip pat reikia nustatyti, kiek šios nuostatos taikytinos pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms.

27 Anot Vokietijos vyriausybės, šiai bylai taikytinos tik Direktyvos 91/439 nuostatos. Iš B. Akyüz Čekijos Respublikoje įgyto vairuotojo pažymėjimo matyti, kad šio pažymėjimo išdavimo data yra 2008 m. lapkričio 24 d. Pagal Direktyvos 2006/126 18 straipsnio antrą pastraipą šios direktyvos 11 straipsnio 4 dalis taikoma nuo 2009 m. sausio 19 d., t. y. po minėto pažymėjimo išdavimo datos. Komisija, priešingai, teigia, kad Direktyvos 2006/126 nuostatos taikytinos B. Akyüz važiavimui Vokietijoje 2009 m. kovo 1 d.

28 Pirma, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad B. Akyüz kelionės Vokietijoje, dėl kurių ginčijamasi pagrindinėje byloje, vyko 2008 m. gruodžio 5 d. ir 2009 m. kovo 1 d.

29 Antra, nors prašyme priimti prejudicinį sprendimą paminėta, kad čekiškas vairuotojo pažymėjimas B. Akyüz išduotas 2009 m. birželio 8 d., pažymėtina, kad iš šio sprendimo matyti, jog šio vairuotojo pažymėjimo kopijoje nurodyta, kad pažymėjimas pirmą kartą išduotas 2008 m. lapkričio 24 d.

30 Taigi atrodo, kad kompetentingos Čekijos valdžios institucijos minėtą vairuotojo pažymėjimą B. Akyüz išdavė 2008 m. lapkričio 24 d., o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Jei vairuotojo pažymėjimas būtų buvęs išduotas tik 2009 m. birželio 8 d., B. Akyüz nebūtų turėjęs čekiško vairuotojo pažymėjimo, kai vyko kelionės, dėl kurių ginčijamasi pagrindinėje byloje, ir vairuotojo pažymėjimo, tariamai išduoto jau po šių kelionių, pripažinimo klausimas šioje byloje būtų nesvarbus.

31 Nors Direktyva 91/439 panaikinama tik nuo 2013 m. sausio 19 d., pagal Direktyvos 2006/126 18 straipsnio antrą pastraipą šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalis ir 11 straipsnio 4 dalis taikomos nuo 2009 m. sausio 19 d.

32 Konstatuotina, kad Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 dalyje numatytas valstybių narių išduotų vairuotojo pažymėjimų abipusis pripažinimas. Tačiau šios direktyvos 11 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad valstybė narė atsisako pripažinti galiojančiu kitos valstybės narės išduotą

vairuotojo pažymėjimą asmeniui, kurio vairuotojo pažymėjimo galiojimas yra apribotas, sustabdytas ar atimtas ankstesnės valstybės teritorijoje, neatsižvelgiant į tai, ar šis vairuotojo pažymėjimas išduotas prieš tai, kai pradėta taikyti ši nuostata.

33 Iš to matyti, kad minėtos nuostatos taikomos *ratione temporis*, kiek jos susijusios su antrąja kelione, dėl kurios ginčijamasi pagrindinėje byloje, t. y. su B. Akyüz kelione 2009 m. kovo 1 d.

34 Tokiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktus klausimus dėl Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalies ir 8 straipsnio 2 ir 4 dalių bei Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 dalies ir 11 straipsnio 4 dalies.

Dėl pirmojo klausimo

35 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalis ir 8 straipsnio 2 ir 4 dalys bei Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 dalis ir 11 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiami priimančiosios valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos ji gali atsisakyti savo teritorijoje pripažinti kitoje valstybėje narėje išduotą vairuotojo pažymėjimą, jei pažymėjimo savininko atžvilgiu priimančiojoje valstybėje narėje nebuvo imtasi Direktyvos 91/439 8 straipsnio 4 dalyje ar Direktyvos 2006/126 11 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje nurodytų priemonių, tačiau šioje valstybėje atsisakyta jį išduoti, nes nebuvo įvykdyti visi tos valstybės narės teisės aktuose numatyti fiziniai ir psichiniai saugaus motorinės transporto priemonės vairavimo reikalavimai.

36 Vokietijos vyriausybė teigia, kad jei pareiškėjui atsisakyta išduoti vairuotojo pažymėjimą, nes nebuvo įvykdyti fiziniai ir psichiniai saugaus motorinės transporto priemonės vairavimo reikalavimai, leidimas jam vairuoti kelia tokį patį rimtą pavojų kaip ir leidimas vairuoti asmenims, kuriems vairuotojo pažymėjimas dėl tokių pačių priežasčių buvo atimtas. Anot šios vyriausybės, sąvoką „atimtas“ taip pat reikėtų suprasti plačiai, t. y. kad ji apima ir atsisakymą iš pat pradžių išduoti vairuotojo pažymėjimą.

37 Minėta vyriausybė taip pat nurodo būtinybę atsižvelgti į kai kurias pagrindines eismo dalyvių teises, kaip antai teisę į gyvybę, teisę į asmens neliečiamybę ir teisę į nuosavybę, įtvirtintas atitinkamai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 2, 3 ir 17 straipsniuose, su kuriomis turi būti suderinamos pagrindinės laisvės ir kurios lemia, kad valstybės narės negali leisti savo teritorijoje vairuoti asmeniui, apie kurį tikrai žinoma, kad jis kelia rimtą pavojų kitiems eismo dalyviams.

38 Komisija priduria, kad asmuo, kuriam atsisakyta pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą dėl priežasčių, dėl kurių, jeigu tai būtų anksčiau išduotas vairuotojo pažymėjimas, jis būtų buvęs apribotas, sustabdytas, atimtas ar panaikintas, turi būti vertinamas taip pat kaip ir minėtose situacijose esantis asmuo. Be to, ši aplinkybė nėra priežastis palankiau vertinti šį asmenį, kiek tai susiję su jo gyvenamajai vietai taikomomis priemonėmis, arba neleisti ar neįpareigoti valstybių narių taikyti ribojamąsias priemones, kai sąlygos jas taikyti yra įvykdytos.

39 Italijos vyriausybė, priešingai, pažymi, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pirmajame klausime visiškai neminima „įprasta gyvenamoji vieta“. Nors ši vyriausybė tikisi, kad Sąjungos teisės normos bus aiškinamos atsižvelgiant į besikeičiančią situaciją, siekiant leisti atsisakyti pripažinti vairuotojo pažymėjimą, išduotą aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, ji daro išvadą, kad pagal Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalį ir 8 straipsnio 2 ir 4 dalis bei Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 dalį ir 11 straipsnio 4 dalį to atsisakyti neleidžiama.

40 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalyje numatytas abipusis valstybių narių išduotų vairuotojo pažymėjimų pripažinimas netaikant jokių formalumų. Šioje nuostatoje valstybėms narėms nustatoma aiški ir tiksli pareiga, nepaliekanti jokios diskrecijos dėl jai įgyvendinti priimtinų priemonių (žr., be kita

ko, 2009 m. vasario 19 d. Sprendimo *Schwarz*, C-321/07, Rink. p. I-1113, 75 punktą ir 2011 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Grasser*, C-184/10, Rink. p. I-4057, 19 punktą). Konstatuotina, kad tas pats taikoma ir Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 daliai, kurios tekstas visiškai sutampa su Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalies tekstu.

41 Išdavimo valstybė narė turi patikrinti, ar įvykdyti Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalyje numatyti minimalūs Sąjungos teisės reikalavimai, visų pirma susiję su gyvenamąja vieta ir tinkamumu vairuoti, taigi ir tai, ar pagrįsta išduoti vairuotojo pažymėjimą (žr. minėtų sprendimų *Schwarz* 76 punktą ir *Grasser* 20 punktą).

42 Vienos valstybės narės valdžios institucijoms išdavus vairuotojo pažymėjimą pagal Direktyvos 91/439 1 straipsnio 1 dalį, kitos valstybės narės neturi teisės tikrinti, ar laikytasi šioje direktyvoje numatytų išdavimo sąlygų. Valstybės narės išduoto vairuotojo pažymėjimo turėjimas turi būti laikomas įrodymu, kad šio pažymėjimo savininkas pažymėjimo išdavimo dieną atitiko minėtas sąlygas (žr., be kita ko, minėtų sprendimų *Schwarz* 77 punktą ir *Grasser* 21 punktą).

43 Vis dėlto tam tikromis aplinkybėmis ir visų pirma dėl su kelių eismo saugumu susijusių priežasčių, kaip matyti iš Direktyvos 91/439 paskutinės konstatuojamosios dalies, šios direktyvos 8 straipsnio 2 ir 4 dalimis valstybėms narėms leidžiama bet kuriam jų teritorijoje nuolat gyvenančiam pažymėjimo savininkui taikyti savo nacionalines nuostatas dėl vairuotojo pažymėjimo apribojimo, sustabdymo, atėmimo ar panaikinimo (minėto Sprendimo *Schwarz* 79 punktas).

44 Direktyvos 91/439 8 straipsnio 4 dalies pirmoje pastraipoje valstybei narei leidžiama atsisakyti pripažinti galiojančiu vairuotojo pažymėjimą, kitoje valstybėje narėje išduotą asmeniui, kuriam pirmosios valstybės narės teritorijoje taikoma pažymėjimo apribojimo, sustabdymo, atėmimo ar panaikinimo priemonė. Direktyvos 2006/126 11 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje savo ruožtu numatyta, kad valstybė narė privalo atsisakyti pripažinti kitos valstybės narės vairuotojo pažymėjimo, išduoto asmeniui, kurio vairuotojo pažymėjimo galiojimas yra apribotas, sustabdytas ar atimtas pirmosios valstybės teritorijoje, galiojimą.

45 Tačiau Teisingumo Teismas ne kartą yra nurodęs, kad Direktyvos 91/439 8 straipsnio 4 dalyje numatytas leidimas yra nuo bendrojo abipusio vairuotojo pažymėjimų pripažinimo principo nukrypstanti nuostata, kuri dėl to turi būti aiškinama siaurai (žr., be kita ko, 2008 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Weber*, C-1/07, Rink. p. I-8571, 29 punktą; minėto Sprendimo *Schwarz* 84 punktą ir 2010 m. gruodžio 2 d. Nutarties *Scheffler*, C-334/09, Rink. p. I-12379, 63 punktą).

46 Iš tiesų įsipareigojimo kitų valstybių narių išduotus vairuotojo pažymėjimus pripažinti be formalumų išimtys, subalansuojančios šį principą su kelių eismo saugumo principu, negali būti suprantamos plačiai, neatimant iš valstybėse narėse pagal Direktyvą 91/439 išduotų vairuotojo pažymėjimų abipusio pripažinimo principo jo esmės (šiuo klausimu žr. 2009 m. liepos 9 d. Nutarties *Wierer*, C-445/08, 52 punktą ir minėtos Nutarties *Scheffler* 63 punktą).

47 Nagrinėjamoje byloje konstatuotina, kad atsisakymas pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą nepaminėtas tarp situacijų, galinčių lemti tai, kad valstybė narė nepripažįsta kitoje valstybėje narėje išduoto vairuotojo pažymėjimo pagal Direktyvos 91/439 8 straipsnio 4 dalį ir Direktyvos 2006/126 11 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

48 Pažymėtina, kad per posėdį, kai buvo išklausytos šalių žodinės pastabos, Vokietijos vyriausybė iš esmės teigė, kad jei atsisakymas pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą valstybėje narėje grindžiamas rimtais netinkamumo motyvais, nepaminėtais Direktyvoje 91/439, kaip antai didelis pareiškėjo polinkis į agresiją, ši valstybė narė neprivalo pripažinti vairuotojo pažymėjimo, vėliau šiam asmeniui išduoto kitoje valstybėje narėje.

49 Be to, anot šios vyriausybės, tam, kad būtų galima pripažinti vairuotojo pažymėjimą, kitoje valstybėje narėje išduotą po to, kai buvo atsisakyta pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą priimančiosios valstybės narės teritorijoje, būtina, kad prieš išduodant suinteresuotam asmeniui vairuotojo pažymėjimą kitoje valstybėje narėje priimančioji valstybė narė informuotų tą kitą valstybę narę apie atsisakymo išduoti vairuotojo pažymėjimą priežastis, jog ši galėtų patikrinti, ar tos priežastys išnyko.

50 Tokiems argumentams negalima pritarti.

51 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad nors atsisakymas pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą iš tiesų gali būti iš dalies pagrįstas pareiškėjo elgesiu, toks atsisakymas, vykstant administracinei procedūrai, priešingai, nei Direktyvos 91/439 8 straipsnio 2 ir 4 dalyse bei Direktyvos 2006/126 11 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje numatytais atvejais, negali būti sankcija už pareiškėjo padarytą pažeidimą.

52 Be to, konstatuotina, kad atsisakymo pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą priežastys gali būti kitos nei tos, dėl kurių taikomas teisės vairuoti apribojimas, sustabdymas, atėmimas ar panaikinimas.

53 Šiuo atžvilgiu iš Direktyvos 91/439 ketvirtos konstatuojamosios dalies ir Direktyvos 2006/126 aštuntos konstatuojamosios dalies matyti, kad jomis siekiama tik minimaliai suderinti nacionalinės teisės nuostatas, kuriose nustatyti vairuotojo pažymėjimo išdavimo reikalavimai. Valstybės narės taip pat gali toliau taikyti arba priimti griežtesnes nuostatas šioje srityje.

54 Dėl fizinio ir psichinio tinkamumo vairuoti Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, jog aplinkybė, kad, remdamasi Direktyvos 91/439 III priedo 5 punktu, valstybė narė, išduodama vairuotojo pažymėjimą, gali reikalauti griežtesnio medicininio patikrinimo, nei numatytas minėtame priede, neturi poveikio šios valstybės narės pareigai pripažinti kitų valstybių narių pagal šią direktyvą išduotus vairuotojo pažymėjimus (žr. 2008 m. birželio 26 d. Sprendimo *Wiedemann ir Funk*, C-329/06 ir C-343/06, Rink. p. I-4635, 53 punktą).

55 Pirma, konstatuotina, kad Vokietijos vyriausybės siūlomas sprendimas lemtų Direktyvoje 91/439 ar Direktyvoje 2006/126 nenurodytų priežasčių, kurias valstybė narė nurodė atsisakydama išduoti vairuotojo pažymėjimą, nagrinėjimą, siekiant nustatyti priežastis, dėl kurių ši valstybė narė galėtų atsisakyti pripažinti kitos valstybės narės vėliau išduotą vairuotojo pažymėjimą. Valstybės narės galimybė atsisakyti pripažinti kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą taip pat priklausytų nuo Direktyvoje 91/439 ar Direktyvoje 2006/126 nenurodytos priežasties, dėl kurios pirmojoje valstybėje narėje atsisakyta pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą, rimtumo. Kadangi Direktyvoje 91/439 ir Direktyvoje 2006/126 nėra nuorodų šiuo klausimu, toks sprendimas negalimas.

56 Antra, leidimas priimančiajai valstybei narei nepripažinti kitoje valstybėje narėje išduoto vairuotojo pažymėjimo, nes šio pažymėjimo savininkui atsisakyta pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą pirmojoje valstybėje ir išdavimo valstybė nepatikrino, ar priežastys, dėl kurių atsisakyta išduoti pažymėjimą, išnyko, lemtų tai, kad valstybė narė, nustačiusi griežtesnes vairuotojo pažymėjimo išdavimo sąlygas, galėtų nustatyti reikalavimų ribą, kurios turėtų laikytis kitos valstybės narės, kad jose išduoti vairuotojo pažymėjimai būtų pripažinti tos valstybės teritorijoje.

57 Tokiomis aplinkybėmis reikia priminti, jog pripažinimas, kad valstybė narė turi teisę remtis savo nacionalinėmis nuostatomis, neapibrėžtą laiką atsisakydama pripažinti kitos valstybės narės išduoto vairuotojo pažymėjimo galiojimą, reikštų paties abipusio vairuotojo pažymėjimų pripažinimo principo, kuris yra kertinis Direktyva 91/439 įtvirtintos sistemos akmuo, paneigimą (šiuo klausimu žr. 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Kapper*, C-476/01, Rink. p. I-5205, 77 punktą ir 2006 m. rugsėjo 28 d. Nutarties *Kremer*, C-340/05, 30 punktą).

58 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad atsisakymas pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą negalėtų būti prilyginamas Direktyvos 91/439 8 straipsnio 2 ir 4 dalyse bei Direktyvos 2006/126 11 straipsnio 4 dalyje numatytiems atvejams, kuriais valstybė narė gali nepripažinti kitoje valstybėje narėje išduoto vairuotojo pažymėjimo.

59 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalis ir 8 straipsnio 2 ir 4 dalys bei Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 dalis ir 11 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiami priimančiosios valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos ji gali atsisakyti savo teritorijoje pripažinti kitoje valstybėje narėje išduotą vairuotojo pažymėjimą, jei pažymėjimo savininko atžvilgiu priimančiojoje valstybėje narėje nebuvo imtasi Direktyvos 91/439 8 straipsnio 4 dalyje ar Direktyvos 2006/126 11 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje nurodytų priemonių, tačiau šioje valstybėje atsisakyta pirmą kartą jį išduoti, nes nebuvo įvykdyti visi tos valstybės narės teisės aktuose numatyti fiziniai ir psichiniai saugaus motorinės transporto priemonės vairavimo reikalavimai.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

60 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalis ir 8 straipsnio 2 ir 4 dalys bei Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 dalis ir 11 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jomis taip pat draudžiamas prieš šį esančiame punkte minimas atsisakymas pripažinti vairuotojo pažymėjimą, pirma, kai remiantis ne tiesiogiai, o per trečiuosius asmenis, būtent per priimančiosios valstybės ambasadą pažymėjimą išdavusioje valstybėje, pateiktais duomenimis konstatuojama, kad atitinkamo vairuotojo pažymėjimo savininkas šio pažymėjimo išdavimo momentu netenkino nuolatinės gyvenamosios vietos sąlygos, numatytos Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalies b punkte ar Direktyvos 2006/126 7 straipsnio 1 dalies e punkte, ir, antra, kai išdavimo valstybėje narėje, nors ir buvo laikytasi formalių pažymėjimo išdavimo sąlygų, bet konstatuojama, kad pareiškėjo gyvenamąja vieta šioje valstybėje narėje buvo siekiama tik gauti šį vairuotojo pažymėjimą.

61 Primintina, kad, kaip tvirtina Vokietijos vyriausybė, vien sąlygos dėl nuolatinės gyvenamosios vietos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalies b punktą, nepaisymo gali pakakti pateisinti valstybės narės atsisakymą pripažinti kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą (žr. 2011 m. spalio 13 d. Sprendimo *Apelt*, C-224/10, Rink. p. I-9601, 34 punktą).

62 Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalimi, 7 straipsnio 1 dalies b punktu bei 8 straipsnio 2 ir 4 dalimis priimančiajai valstybei narei nedraudžiama savo teritorijoje atsisakyti pripažinti vairuotojo pažymėjimą, išduotą kitoje valstybėje narėje, tais atvejais, kai, remiantis ne priimančiosios valstybės narės informacija, o įrašais pačiame vairuotojo pažymėjime ar kita neginčijama iš išdavimo valstybės narės gauta informacija, konstatuojama, jog minėto 7 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtinta nuolatinės gyvenamosios vietos sąlyga nebuvo įvykdyta (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Wiedemann ir Funk* 72 punktą ir *Grasser* 33 punktą).

63 Kaip Teisingumo Teismas nusprendė minėto Sprendimo *Grasser* 33 punkte, aplinkybė, kad priimančioji valstybė narė vairuotojo pažymėjimo savininkui netaikė šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje numatytų priemonių, šiuo atžvilgiu nėra svarbi.

64 Šie teiginiai, kiek tai susiję su įprastos gyvenamosios vietos sąlygos nesilaikymu, taikomi ir Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 daliai ir 11 straipsnio 4 daliai.

65 Kaip matyti iš šio sprendimo 46 punkto, ši įsipareigojimo kitų valstybių narių išduotus vairuotojo pažymėjimus pripažinti be formalumų išimtis, subalansuojanti abipusio vairuotojo pažymėjimų pripažinimo principą su kelių eismo saugumo principu, negali būti suprantama plačiai, neatimant iš abipusio pripažinimo principo jo esmės (šiuo klausimu žr. minėtos Nutarties *Wierer* 52 punktą).

66 Taigi šio sprendimo 62 punkte pateiktas informacijos šaltinių, kuriais priimančioji valstybė narė gali remtis norėdama atsisakyti pripažinti kitoje valstybėje narėje išduotą vairuotojo pažymėjimą, nepasitelkdama Direktyvos 91/439 12 straipsnio 3 dalyje ir Direktyvos 2006/126 15 straipsnyje įtvirtintos tarpusavio pagalbos ir keitimosi informacija, sąrašas yra baigtinis ir išsamus (šiuo klausimu žr. minėtos Nutarties *Wierer* 53 punktą).

67 Tam, kad informacija galėtų būti laikoma iš išdavimo valstybės narės gauta neginčijama informacija, jog vairuotojo pažymėjimo savininkas pažymėjimo išdavimo momentu negyveno šioje valstybėje, svarbu, kad informacija būtų pateikta tos valstybės narės valdžios institucijos.

68 Iš pateiktų motyvų matyti, kad pagrindinėje byloje, jei Vokietijos valdžios institucijos turi Čekijos valdžios institucijų pateiktos neginčijamos informacijos, kad B. Akyüz nuolat negyveno Čekijos Respublikos teritorijoje tuo metu, kai jam šioje valstybėje buvo išduotas vairuotojo pažymėjimas, jos turi teisę atsisakyti pripažinti šį pažymėjimą. Pagal abipusio pripažinimo principą draudžiama atsisakyti pripažinti remiantis bet kokia kita informacija (šiuo klausimu žr. minėtos Nutarties *Wierer* 59 punktą).

69 Šiuo klausimu neatmetama galimybė, kad informacija, gauta iš išdavimo valstybės narės gyventojų registro, gali būti laikoma tokia informacija (minėtos Nutarties *Wierer* 61 punktas).

70 Tačiau paaiškinimai ar informacija, kuriuos vairuotojo pažymėjimo savininkas pateikė vykstant administracinei procedūrai arba teismo procesui, vykdydamas jam pagal priimančiosios valstybės narės nacionalinės teisės aktus nustatytą bendradarbiavimo pareigą, negali būti laikoma išdavimo valstybės pateikta neginčijama informacija, kad savininkas negyveno šioje valstybėje pažymėjimo išdavimo momentu (minėtos Nutarties *Wierer* 54 punktas).

71 Dėl aplinkybės, kad išdavimo valstybė priimančiosios valstybės narės kompetentingoms valdžios institucijoms informaciją perdavė ne tiesiogiai, o per trečiuosius asmenis, savaime negalima atmesti to, kad ši informacija gali būti laikoma pateikta išdavimo valstybės narės, su sąlyga, kad ją pateikė tos valstybės valdžios institucija.

72 Todėl, kaip teigia Vokietijos vyriausybė ir iš esmės Komisija, vien aplinkybė, kad priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos pasitelkia savo atstovybę išdavimo valstybėje narėje tam, kad gautų tokią informaciją iš išdavimo valstybės kompetentingų institucijų, nepaneigia to, kad ši informacija laikoma pateikta pastarosios valstybės.

73 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar informacija, gauta tokiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, gali būti laikoma išdavimo valstybės pateikta informacija.

74 Prireikus šis teismas taip pat turi įvertinti šią informaciją ir nustatyti, ar tai yra neginčijama informacija, patvirtinanti, kad vairuotojo pažymėjimo savininkas pažymėjimo įgijimo momentu nuolat negyveno išdavimo valstybės narės teritorijoje.

75 Vertindamas turimą informaciją, kurią yra pateikusi išdavimo valstybė narė, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali atsižvelgti į visas nagrinėjamos bylos aplinkybes. Jis visų pirma gali atsižvelgti į galimą aplinkybę, kad išdavimo valstybės narės pateikta informacija rodo, jog vairuotojo pažymėjimo savininkas šios valstybės teritorijoje buvo tik labai trumpai ir jo gyvenamoji vieta šioje teritorijoje buvo tik fiktyvi, siekiant vienintelio tikslo – išvengti griežtesnių vairuotojo pažymėjimo išdavimo sąlygų taikymo jo faktinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje.

76 Tačiau pabrėžtina, kad su Sąjungos piliečiams SESV 21 straipsnio 1 dalimi suteikiamos ir direktyvomis 91/439 ir 2006/126 pripažintos teisės laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje įgyvendinimu tiesiogiai susijusi aplinkybė, jog vairuotojo pažymėjimo savininkas apsigyveno atitinkamoje valstybėje narėje siekdamas pasinaudoti ne tokiais griežtais teisės aktais dėl vairuotojo

pažymėjimo išdavimo sąlygų (pagal analogiją žr. 1999 m. kovo 9 d. Sprendimo *Centros*, C-212/97, Rink. p. I-1459, 27 punktą), savaime neleidžia konstatuoti sąlygos dėl nuolatinės gyvenamosios vietos, numatytos minėtų direktyvų atitinkamai 7 straipsnio 1 dalies b punkte ir 7 straipsnio 1 dalies e punkte, nepaisymo, kuriuo pateisinamas valstybės narės atsisakymas pripažinti kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą.

77 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalis ir 8 straipsnio 2 ir 4 dalys bei Direktyvos 2006/126 2 straipsnio 1 dalis ir 11 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jomis nedraudžiami priimančiosios valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos ji gali atsisakyti savo teritorijoje pripažinti kitoje valstybėje narėje išduotą vairuotojo pažymėjimą, jei remiantis neginčijama išdavimo valstybės pateikta informacija konstatuojama, kad vairuotojo pažymėjimo savininkas pažymėjimo išdavimo momentu netenkino nuolatinės gyvenamosios vietos sąlygos, numatytos Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalies b punkte ir Direktyvos 2006/126 7 straipsnio 1 dalies e punkte. Šiuo atžvilgiu dėl aplinkybės, kad išdavimo valstybė priimančiosios valstybės narės kompetentingoms valdžios institucijoms informaciją perdavė ne tiesiogiai, o per trečiuosius asmenis, savaime negalima atmesti to, kad ši informacija gali būti laikoma pateikta išdavimo valstybės narės, su sąlyga, kad ją pateikė tos valstybės narės valdžios institucija. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar informacija, gauta tokiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, gali būti laikoma išdavimo valstybės pateikta informacija, ir prireikus ją įvertinti, taip pat, atsižvelgdamas į visas nagrinėjamos bylos aplinkybes, nustatyti, ar tai yra neginčijama informacija, patvirtinanti, kad vairuotojo pažymėjimo savininkas pažymėjimo išdavimo momentu nuolat negyveno išdavimo valstybės narės teritorijoje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

78 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **1991 m. liepos 29 d. Tarybos direktyvos 91/439/EEB dėl vairuotojo pažymėjimų 1 straipsnio 2 dalis ir 8 straipsnio 2 ir 4 dalys bei 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/126/EB dėl vairuotojo pažymėjimų 2 straipsnio 1 dalis ir 11 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiami priimančiosios valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos ji gali atsisakyti savo teritorijoje pripažinti kitoje valstybėje narėje išduotą vairuotojo pažymėjimą, jei šio pažymėjimo savininko atžvilgiu priimančiojoje valstybėje narėje nebuvo imtasi Direktyvos 91/439 8 straipsnio 4 dalyje ar Direktyvos 2006/126 11 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje nurodytų priemonių, tačiau pastarojoje valstybėje atsisakyta pirmą kartą išduoti vairuotojo pažymėjimą, nes nebuvo įvykdyti visi tos valstybės narės teisės aktuose numatyti fiziniai ir psichiniai saugaus motorinės transporto priemonės vairavimo reikalavimai.**

2. **Minėtos nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad jomis nedraudžiami priimančiosios valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos ji gali atsisakyti savo teritorijoje pripažinti kitoje valstybėje narėje išduotą vairuotojo pažymėjimą, jei remiantis neginčijama išdavimo valstybės pateikta informacija konstatuojama, kad vairuotojo pažymėjimo savininkas pažymėjimo išdavimo momentu netenkino nuolatinės gyvenamosios vietos sąlygos, numatytos Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalies b punkte ir Direktyvos 2006/126 7 straipsnio 1 dalies e punkte. Šiuo atžvilgiu dėl aplinkybės, kad išdavimo valstybė priimančiosios valstybės narės kompetentingoms valdžios institucijoms**

informaciją perdavė ne tiesiogiai, o per trečiuosius asmenis, savaime negalima atmesti to, kad ši informacija gali būti laikoma pateikta išdavimo valstybės narės, su sąlyga, kad ją pateikė tos valstybės narės valdžios institucija.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar informacija, gauta tokiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, gali būti laikoma išdavimo valstybės pateikta informacija, ir prireikus ją įvertinti, taip pat, atsižvelgdamas į visas nagrinėjamos bylos aplinkybes, nustatyti, ar tai yra neginčijama informacija, patvirtinanti, kad vairuotojo pažymėjimo savininkas pažymėjimo išdavimo momentu nuolat negyveno išdavimo valstybės narės teritorijoje.

Parašai.